

Het eigen karakter der evangelisatie.

Als calvinisten zijn wij van jongsaf geconfronteerd in twee gedachten. Ten eerste zijn wij diep doordrongen van de EENHEID van het leven, ten tweede zijn wij geoefend in de ONDERSCHIEDING ter levensterreinen.

Practisch bleek het ons echter niet steeds gemakkelijk om beide gedachten aan elkaar te paren.

De eenheid van het leven ging dikwijls voor ons schuil, wij waren kerkid-apart en koopman-apart, wij gingen weer deelen en op een apart brokje van ons leven God dienen. Of, als wij in het geloof de eenheid van het leven beleden, dan gelukte het ons niet steeds de levensterreinen van elkaar te onderscheiden, die toch elk hun eigen modaliteit hebben.

Vele vergaderingen werden kerkachtig, sprekers schoten in de preekjas. Omgekeerd werden kerkelijke bijeenkomsten soms erg vergadering-achtig en verloren hun eigen stijl. Ook bij de evangelisatie viel het ons moeilijk de scheidslijnen in het oog te vallen, zij werd een eigenaardig passe-partout. Denk maar aan het onderscheid tusschen het evangeliseerend en het sociaal werk, die tot beider schade een bilateraal pact aangingen.

In zwakker vorm deed zich hetzelfde verschijnsel voor bij de zoogenaamde apologie en bij de evangelisatie-zang, twee verlovingsen werden gepubliceerd, die tusschen evangelisatie en wetenschap, alsmede die tusschen evangelisatie en kunst. Veel huwelijksgeluk zie ik hier niet van komen!

Ter verdediging van dergelijke zaken merkt men gewoonlijk op, dat God ook verheerlijkt wil worden op het terrein van wetenschap en kunst. Dat is waar! Hij heeft gegeven sommigen tot apostelen en sommigen tot profeten, sommigen tot Assyriologen en sommigen tot economen. Juist daarom zullen wij het met al die dingen waarachtig ernstig nemen! Onze sociale plichten zijn heel wat zwaarder dan in een pot met soep te roeren! Petrus gaf aan den kreupelen bij de Schoone Poort geen krentensiof, maar hij sprak: Sta op en wandel! Christelijke kunst te bieden houdt wat meer in dan een Sankey-liedje te zingen. Daarom moeten wij niet nooden: komt in onze bijeenkomst, het is een avond van kunstgenot! maar hebben wij liever den sleen te leggen van een Christelijk concertgebouw!

Wij zullen waken tegen een clericalisme, waarin alles verkerkelijkt wordt en de dominee opperste beoordeelaar, ook in zaken van wetenschap en kunst.

Maar aan de andere zijde zullen wij het ook waarachtig ernstig nemen met het mandaat der evangelieprediking en in het geloof: God heeft gegeven sommigen tot herders en leeraars! een ongeflankeerd evangelie bedienen. En daarmee zullen wij het winnen, zullen wij ook de achting der menschen winnen. Want ik win een wetenschappelijk mensch niet door te beunhazen op zijn terrein en ik steel het hart van een kunstzinnig mensch niet door een paar bloemen uit zijn tuin te plukken; ik bereik alleen wat door mijzelf te zijn en tot hem te naderen met dat eigene dat tot mijn mandaat behoort. Door hem te bieden wat hij in zijn wetenschappelijke wereld en in zijn concertgebouw niet vinden kan.

Natuurlijk, de verschillende levensterreinen zijn geen hokjes, die hermetisch van elkaar kunnen worden afgesloten. Een evangelisatie-zangkoor, een kerkorganist, zij gebruiken dezelfde noten als een toonkunstenaar. Ook voor hen geldt de eisch: al wat liefelijk is en weluidt! Een predikant, een declamator en een acteur zijn onderworpen aan dezelfde wetten der spraaktechniek en het zal geen kwade dag voor de kerk zijn waarop men deze dingen beter verstaat en gehoorzaam in toepassing brengt. Het kerkorgel moet niet een valsche serafientje zijn, de lofsten in de evangelisatie moet geen krassend geluid voortbrengen, de preek zij niet onwetenschappelijk en de evangelisatie-toespraak niet blind voor de nooden van den tijd. Maar een ieder blijve met dit alles binnen de grenzen van zijn mandaat!

Wanneer wij ons hoeden, enerzijds voor een ongeloofige scheiding en anderzijds voor een ongehoorzame vermenging der terreinen, zal onze arbeid daar wel bij varen!

N. B.

zijn eigene opinie —) „tusschen de auctoritas historiae en de auctoritas normae; niet alles, wat in de Schrift opgenomen en aangehaald wordt, is daardoor zelf naar den inhoud waar; de veritas citationis” — d.i. de juistheid eener aanhaling — „is niet met de veritas rei citatae” — d.i. de waarheid van het in een citaat gezegde — „één. Er worden immers in de Schrift ook letterlijke woorden van Satan, van valsche profeten, van goddeloozen geciteerd, die blijkens het citaat dan wel zoo door deze personen gesproken zijn, maar daarom nog geen objectieve waarheid behelzen”. En op blz. 485 schrijft Dr. Bavinck, dat men het eens was hierover, „dat aan de Schrift, wijl zij God tot auteur had, eene auctoritas divina” — Goddelijk gezag — „toekwam. Nader werd deze autoriteit daardoor omschreven, dat de Schrift door allen geloofd en gehoorzaamd moest worden, en de eenige regel was van geloof en leven. Deze omschrijving leidde echter vanzelf tot de onderscheiding van eene auctoritas historica en eene auctoritas normativa”. Dit „leidde echter vanzelf tot” bedoelt hij dan niet maar enkel in historischen zin, dat het n.l. zoo geloopen is, doch ook in dien zin, dat het terecht geschiedde. Dat blijkt duidelijk ook uit wat hij op blz. 486 zegt: „De auctoritas historiae en de auctoritas normae laten zich in de Schrift niet op zoo abstracte wijze scheiden. De formeele en de materiële beteekenis van de uitdrukking woord Gods zijn veel te nauw verbonden. Ook in de leugenachtige woorden van Satan en de booze daden der goddeloozen, heeft God iets tot ons te zeggen”.

Dus geene schelding. Dat is echter iets anders dan onderscheiding te loochenen. Dit laatste doet Dr. Bavinck niet. Hij oefent critiek op de abstracte scheiding van beide, en wijst aan, dat deelen met auctoritas historiae ook vermanende of waarschuwende strekking kunnen hebben, maar handhaaft toch beide, de auctoritas historiae zoowel als de auctoritas normae, uitdrukkelijk. Zal er van onderscheid gesproken kunnen worden, zooals Dr. Bavinck doet in hier van hem gegeven citaten, dan moeten er ook in dezen twee zijn. Als daarom Prof. Hepp van Dr. Bavinck zegt: „Hij nam die onderscheiding niet over”, „Credo” van 28 Oct. j.l., is dit blijkens hetgeen door mij in dit artikel uit Dr. Bavincks dogmatiek werd aangehaald, niet juist. Schrijft hij daarentegen in datzelfde „Credo”-nummer: „Toegestemd moet worden, dat het eenige zorg vereischt om Bavinck goed te lezen”, dan blijkt dat wel juist. Want van de waarheid daarvan heeft hij in deze zijne artikelen reeds een duidelijk blijk gegeven. Maar voegt hij daaraan toe: „Voor wie Bavinck zelf heeft gekend, is de zorg nog het geringst”, dan kunnen wij aan hem zelf zien, dat deze bewering maar niet zoo onderschreven kan worden.

Groote zorg is steeds vereischt voor een ieder om eenigen auteur goed te lezen, en zijne gedachten nauwkeurig en juist voor te stellen. Dat geldt ook ten aanzien van Dr. H. Bavinck. En wanneer men dan ziet, dat daarin gefaald is, kan dit weinig het vertrouwen sterken, dat zulks niet geschied is ten aanzien van andere auteurs. Te meer blijkt daardoor steeds noodig nauwkeurige opgaaf van vindplaats, opdat controle, die blijkbaar niet gemist kan worden, mogelijk zij.

S. GREIDANUS.

De kerken in Synode saamgekomen. (II.)

Wat zouden wij nu hebben, wanneer deze moete uitdrukking van zoo heerlijk beginsel en ideaal ten volle verwerkelijkt werd? Laat ons, om daarvan eenige voorstelling ons te kunnen vormen, maar blijven bij onze Gereformeerde Kerken in Nederland, dus zonder die in Duitschland en Indië en Zuid-Amerika. Volgens het pas verschenen jaarboek onzer kerken hebben wij in Nederland 759 kerken met 320727 belijdende leden. Wanneer dezen nu allen samen gekomen waren om gemeenschappelijke zaken en verhoudingen dezer kerken naar den Woorde Gods te beslissen en te regelen, dan zouden we naar waarheid en ten volle kunnen zeggen: de Gereformeerde Kerken van Nederland in Synode saamgekomen. Bij de samenkomst te Jeruzalem schijnt ook de geheele gemeente aldaar aanwezig geweest te zijn, en niet alleen de ambtsdragers, Hand. 15:22, hoe wel ook niet bij alle vergaderingen, vs 6; Gal. 2:2. Maar natuurlijk, lang niet alle geloovigen te Antiochië en op andere plaatsen, waren daar te Jeruzalem.

Reeds toen kon dus niet de geheele gemeente des Heeren samenkomen. En dat kan ook in ons kleine landje niet. Waar zouden een drie honderd duizend menschen kunnen samenkomen om te vergaderen, en hoe zouden dan vruchtbare beraadslagingen mogelijk zijn. Het heerlijke beginsel en ideaal, dat uitgedrukt wordt door de zegswijze „de kerken in Synode saamgekomen” is op aarde, en zelfs in ons land, niet te verwerkelijken.

Maar de Heere heeft aan Zijne gemeente de ambtsdragers geschonken, en dan bepaald de ouderlingen, bij dezen inbegrepen de dienaren des Woords, om Zijne kerk te regeren, op elke plaats die bepaalde ambtsdragers die bepaalde kerk of gemeente. Niet om maar te heerschen over die kerken, en allerminst naar eigen wil en gril, doch om haar te besturen naar Zijn Woord. En ook niet buiten alle medewerking van de niet in eenig bijzonder ambt staande geloovigen om, doch voor zoover het kan, met hunne medewerking en gemeenschap en in hunne tegenwoordigheid. Dat kan Hand. 15:22 ons ook leeren. Op de Synode te 's-Gravenhage in 1891 sprak Dr. A. Kuyper, eene vergelijking makende tusschen de Synode der Hervormde Kerk en die van Nederduitsche Gereformeerde Kerken destijds, daarom ook: „Er is dit jaar nog eene „Haagsche Synode” samen

geweest; eene wier naam tusschen aanhalingsteekens mag vermeld. Deze vergadert niet als hier in de ruimte, maar in de Willemskerk onder een soort verwulft in een enge zaal, waar van toehoorders geen sprake kan zijn. Dit nu is symbolisch: Slechts een Bestuur is daar samen; geen Kerken. Door kronkelgangen, waarin men schier den weg niet kan vinden, komt men er. Ware die „Haagsche Synode” dan ook eene Gereformeerde Synode geweest, ze zou zulk een vergaderplaats hebben afgewezen, en gevraagd hebben om een gebouw, waar zij met Gods kinderen kon samen zijn. Maar juist dat deed ze niet, en meende het best zonder de kinderen Gods de zaken te kunnen afdoen.

Wij van onzen kant konden daarentegen niet anders dan in een ruim gebouw vergaderen. „s Heeren volk moet er bij kunnen zijn”.

Niet, als zouden wij beter zijn; de zucht toch, om den hiërarch te spelen, schuilt, gelijk ik toef, in elks hart. Maar God heeft ons bewaard. Gelijk op de Synode te Jeruzalem is het ook hier gegaan: De Gemeente is er van meet af bijgekomen. Dat heeft ons gered. Dat heeft onzen toon hooggehouden en ons bewaard voor Hiërarchische velletten. Moge die goede geest onder ons waken blijven en elke volgende Synode door een steeds klimmend getal van geloovigen worden bijgevoerd! Acta, 1891, blz. 132.

Bij de meerdere vergaderingen onzer kerken dus overeenkomstig dezen wensch zoo weinig mogelijk comité-vergaderingen en geheime zittingen, en zooveel mogelijk openbaarheid voor de gemeente.

Geene geheimdoenerij, geen bestuur, geene hiërarchie.

Doch wanneer van onze kerken in Nederland alleen maar alle ouderlingen zouden samenkomen, ware dit nog eene zoo talrijke vergadering, dat er niet behoorlijk door beraadslaagd en gewerkt zou kunnen worden. Wij kunnen dat weten aan de „Deputatenvergaderingen”, die wel geschikt zijn om enthousiasme te wekken, maar niet om serieuze samen te spreken en te overwegen, degelijk te beoordeelen en met kennis van zaken en rijp beleid te beslissen. En wanneer alle ouderlingen onzer kerken zouden samenkomen, ware dit eene vergadering van denkelijk wel een 3000 à 4000 of nog meer ambtsdragers. Voetius spreekt van kerkeraden-synodes, d.i. kerkelijke vergaderingen, waar de geheele kerkeraden van alle vergaderende kerken zouden samen zijn. Zulke synodes zouden gehouden kunnen worden door eenige kleinere kerken te zamen, b.v. door 10 of 20, of ook door enkele grootere, of door een paar zeer grootere. Maar zoodanige samenkomsten van alle onze Nederlandsche Gereformeerde Kerken door hare volle kerkeraden zijn niet mogelijk, n.l. op die wijze, dat zij zouden kunnen doen, wat door de Synodes gedaan moet worden.

Er is dus iets anders gezocht moeten worden om de kerken in grooten getale, of wanneer zij door afstand te ver van elkander verwijderd zijn, samen te doen handelen. En er is iets anders op gevonden. Reeds Antiochië's kerk ging niet in haar geheel naar Jeruzalem, maar zond afgevaardigden, gedeputeerden, Hand. 15:2. In dien weg is men daarna verder gegaan. De kerken en de meerdere vergaderingen kiezen en zenden uit haar midden ambtsdragers, mannen, die haar vertegenwoordigen, op haren last, in haren naam, naar de meegegeven instructie spreken en handelen. Zoo komen classicale vergaderingen, particuliere synodes, generale synodes, saam. Men zegt dan wel, dat de kerken saamgekomen zijn in classisvergadering of synode. Maar in werkelijkheid is dat dan niet het geval. Wij hebben dan slechts vergaderingen van afgevaardigden van kerken of van meerdere vergaderingen.

Dat verschilt heel wat.

En dat verschil moet door de meerdere kerkelijke vergaderingen ook nimmer uit het oog verloren worden. De kerken kunnen niet anders, wanneer zij in grooten getale gemeenschappelijk beraadslagen en besluiten zullen over gemeenschappelijke zaken en onderlinge verhoudingen, dan samenkomen door afgevaardigden. Maar wij moeten niet vergeten, dat dit steeds een gebrekkig of ook zeer gebrekkig samenkomen en samenwerken der kerken is. „De kerken in synode saamgekomen” geeft iets veel beters te kennen, drukt een veel heerlijker beginsel uit, doet een schooner ideaal schitteren. Classicale vergaderingen, en nog meer particuliere, en nog weer meer generale synodes, zijn slechts op gebrekkige en zeer gebrekkige wijze vergaderingen van kerken. En eigenlijk zijn zij dat in het geheel niet, doch alleen maar samenkomsten van de zulken, die door kerken of meerdere vergaderingen, afgevaardigd zijn om de kerken te vertegenwoordigen en in haren naam te handelen.

Dat heeft voor die afgevaardigden, en voor die meerdere vergaderingen, en voor de kerken, groote beteekenis, en moet door hen en haar wel bedacht worden.

S. GREIDANUS.

P.S. In het vorige artikel bleef een drukfout on gecorrigeerd. Er staat in de 3e alinea: „waarbij de geestelijke overheid der kerk niet tot haar recht komt”. Dit moet echter zijn: waarbij de geestelijke eenheid... S. G.

Verkeerde zelfroom.

In „Credo” van 20 Jan. j.l. schrijft Prof. Dr. V. Hepp: „Het polemisch element heeft stellig recht van bestaan. Toch kan de polemische thermometer stijgen tot een graad, welke een bedenkelijke temperatuur aanwijst. Dan staat men voor de vraag of een zoo groot mogelijke onthouding niet gewenscht is. In het afgelopen jaar meende ons blad dit bevestigend te moeten beantwoor-

den. Krachttoeren werden verricht om ons uit onze tent te lokken. Wij weerstonden die en begaven ons alleen naar buiten op een enkel oogenblik, dat wijzelf dit raadzaam oordeelden”.

Maar Prof. Hepp heeft in zijne brochures (die bronnen van veel jammers in onze kerken tegenwoordig), dus publiek, zijnen collega Prof. Dr. D. H. Th. Vollenhoven en anderen aangevallen en heeft hen beschuldigd ook van confessioneele afwijking. Aangevallenen of beschuldigden en anderen hebben zijne beweringen, althans ten deele, besproken, gewogen, en te licht bevonden. In dergelijk

e dingen van illend, maar s. Die allen oed, van het één geloof, l. één over-

roederschap

hij aan deze

eft, van wie

onder wie

opt zijn hart

t zijn broe-

versalist ge-

ten aan die

o over hun

in tijden om

om Christus

is door het

n zich blind

of wordt er

zij apart in

in zichzelf

gemeenschap

geloof, zullen

j lijden niet

indt al Gods

up in de we-

st, overal en

even zwaar

i, dan voelen

lement in de

erk.

ons vader-

in ons isole-

ms was het

onzen eigen

gevaaren van

uften de maal

ij meer oog

el der kerk

weest de wet

ld, waardoor

Zoo hebben

et onze broe-

te tolerantie;

eldheid, geen

vat God niet

en het ééne

in Christus.

larisme ver-

de nood der

ing tegen de

l opjagen en

ristus, de ge-

angenomen om

dan tevoren

chap en offer

de heiligen

istus kunnen

a de wereld.

der kerk.

enschap der

E. C. M.

OVEN

gls. (III.)

term auctoritas

weergeeft, en

oritas historiae

e, dat hij haar

daarin. Dr. H.

„Credo” van 1

it iemand, die

r in de Schrift

van haar nor-

inck niet den

Gereformeerde

karakter wil

historie, maar

Job 3:2 vv. en

wie naast de

nog eene aucto-

isten steun bij

nt Dr. Bavinck

s het ook vol-

(— letten wij

niet h.v. aan

avinck handelt

en, maar goet